

1883.

Tizenkettedik évfolyam.

TORONTÁL.

19-ik szám.

Csütörtök, május 10-én.

VEGYESTARTALMU HETILAP. — A MEGYE KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenként egyszer, csütörtökön.
Szerkesztői iroda:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerek.
Előfizetési feltételek:
Egész évre 6 frt | Félévre 3 frt
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 frt 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatásban. — Kéretik az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hivatalos hirdetések:
A Torontál-ha iktatandó hivatalos hirdetések díjai előlegesen beküldendők, még pedig 100 szög egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200 szög 2 frt, 200—300 szög 3 frt és így tovább. Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtábelvétel is beküldendő.

Magán hirdetések:
A 3-hasábos garmonsorsorelő hirdetésnél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerek, hova az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

A budapesti országos kiállítás.

Nagy-Beeskerek, május 8-án.

Napról napra határozottabban érvényre emelkedik azon irány, mely a nemzet munkaerejében rejlő kimeríthetlen vagyonforrásokat megnyitni és lehetőleg fejleszteni törekszik s mely azon czélban kulminál, hogy nemzeti ipart igyekezzünk teremteni.

Erre leghatalmasabb tényezőnek fog bezonyulni az 1884-ik évre tervezett országos kiállítás.

Nem hiu látványosság, nem költséges ragyogó ünnepélyesség, hanem oly alkotás lesz az oly erőfeszítő mű, mely mint gyakorlati iparemelési tényező hivatva van ezer meg ezer szálban szétosztó kihatásával a nemzeti termelés minden ágának virágzó lendületet adni s hovatovább a virágzás magas fokára emelni.

Egy hatalmas nemzeti erőfeszítés lesz az, melyen a hazai ipar egész teljességében a nemzet szemé elé állván, eredményeiben feltárja mindazon lankadatlanszorgalmat, szakképzett fáradságot, melyet a ma még gyenge, de nagy hivatással bíró iparos osztály műhelyeinek homályában az ország jövő nagy sága érdekében kifejt. A nemzet pedig ezen erőfeszítések eredményét szemlélvén, elismerésre talán büszkeségre, lelkesedésre ragadtatik fiainak ipari munkájára iránt. És el fog oszolni a megrögzött előítélet, a nemzet összessége azon hivatása tudatára fog ébredni, hogy iparát sajátjának, talán büszkeségének tekintse s azt minden idegen felett pártolja.

Minden eddigi nagyobb kiállítás, mely Magyarországon tartatott, legszembezőbb markirozottsággal észlelhető volt, hogy ellentétben a természetes fejlődés útján fokozatosan haladó országok iparával, a hol is egy-egy iparág nagyjából meglehetősen egyenletes színvonalon szokott állani: nálunk az ipar általános színvonala és egyes kiváló által elfoglalt színvonal közt feltűnő ugrás létezik; míg ugyanis iparunk majdnem min-

den ágában néhány egészen kiváló és a külföld hasonló iparával teljesen versenyképes iparossal vagy ipartelepellel találkozunk: addig a többiek nagyrészt ma is ott állanak, hol évtizedek vagy talán évszázadok előtt. Az első kategóriába azok tartoznak, kiknek a kor igényeinek megfelelő haladási eszközökkel megismerkedni alkalmuk volt, s kit — tán folytonos akadályokkal küzdve — a korral haladni akartak és tudtak; míg a másik kategória azon tömeget öleli magába, mely gondolkodás és haladási ösztön nélkül a hagyományos elavult régi nyomdokokat követi és a változott viszonyok folytán inkább hanyatlásnak, mint emelkedésnek indul. Iparunk emelésének egyik legfőbb titka és alapfeltétele abban áll, hogy ezen utóbbi, számszerint jóval nagyobb kategóriát képesek legyünk ugyanazon haladási szellemmel eltölteni, mely amaz egyes kiválóknál oly örvedetes eredményeket hozott létre.

Ezen irányban is a tervezett budapesti országos kiállítás megbecsülhetlen szolgálattal fog tenni.

A kiállításoknak az egyes nemzetek közgazdasági politikájában, sőt mondhatnók a világgazdaságban játszott nagyonosságú és napról napra még mind fontosabbá váló szerepéről — azok hasznáról és hatásáról már számtalanszor elmondott igazságokat itt ismételtet nem akarjuk, csak utalni akarunk arra, hogy a tervezett kiállításai hasonló kiállítások a lefolyt három év alatt Berlinben, Brüsszelben, Düsseldorfban, Bécsben, Stuttgartban, Frankfurtban, Halleban, Boroszlóban, Nürnbergben, Trieszben és Moszkvában tartattak. Mindezek eléggé tanuskodnak arról, hogy a külföldön mily nagy horderőt tulajdonítanak az országos jellegű kiállításoknak.

Azért mi is örömmel üdvözljük a budapesti kiállítás eszméjét, melyet az ország. m. iparegyesület pendített meg még 1868-ban s azóta folytonosan felszínen

tartott, a fenti kiállításokat kiküldöttéi által tanulmányoztatta, s ezen tanulmányok alapján oly tervvázlatot nyújtott be a kormányának, hogy azt a kormány a legnagyobb készséggel magévá tette s a kiállításnak 1885-ik évben való megtartását törvényhozásilag biztosította s annak intézését kezeibe vette.

Évek munkájának eredménye, hogy ma az iparos osztály sorában az ipar általános érdekei iránt lelkesülő oly férfiak találkoznak, és pedig jelentékeny számmal, kik telmes összeget hajlandók a nemzeti vállalat sikerére adozni. A kiállítás garantia alijára eddigelé 101.500 frt lett jegyezve.

A földművelési, ipar- és kereskedelmi minisztérium, az országos iparegyesület, szaktestületek, tudósok s gyakorlati férfiak állanak élén a kiállításnak, mindmennyi hivatott férfiak, kiknek erejében, tehetőségében és kitartásában a nemzet teljesen megbízhat, s bizalmában nem fog csalakodni; részünkről pedig örömmünknek adunk kifejezést, hogy lapunkban a nagyfonságú ügyre vonatkozó felhívást t. olvasóinkkal közölhetjük.

Dr. Szentkláray Jenő beszéde

Torontálmegye 1883. évi május 7-diki közgyűlésén, az alduvai csángó telepítvények ügyében.

Mélytőszög főispán úr!

Tekintetes megvevi bizottság!

Engedjék meg, hogy én, ki közel tízévi megyei képviselősegi ideje alatt csak vajmi ritkán vehettem igénybe a tek. bizottság szives türelmét, ma egy nagyfonságú és mindnyájunkat közelebbről érdeklő tárgyban felszólaljak, és sürög, leghathatóbb intézkedésért esedezzem szeretett keleti véreink, a megyénk területére beköltözött csángó magyarok érdekében. Felhívottak érzem magamat a felszólalásra nemcsak mint választott megyei képviselője azon kerületnek, mely most új hazájává lőn a megyei csángó telepítvényeknek, hanem mint a jelent őrszemmel kísérő és a jövő számba vevő hazafi is, ki minden földi dolgok közt hazánk állami szempontját tartom fővezérelvemmek és retteggek attól a gondolatától, hogy az az eleven, mozgékony

akció, mely a csángók betelepítése körül az egész országban megindult s a külföld figyelmét is felénk fordította, most, a tizenkettedik órában, kudarcot valljon, a legszebb reményekkel beköltözött keleti testvérek jövőjére nézve pedig végzetessé váljék.

Megvallom, hogy akkor, midőn két hónappal ezelőtt a legőszintébb lelkesedés örömmel nyilatkozataiban áradott és egymással vetelkedett a sajtó; mikor a csángók hazaköltözését mélyen megindító atyafiságos fogadattási ünnepélyekkel üdvözölte a haza közönségének apraja-nagyja; mikor elkezdve a gácsországi határoktól le egészen Magyarország dunai végszéleig hegyen-völgyön lakadalmat ünnepelt a nemzet és a megérkezett csángók viszontlátásakor az elérékenyülés szeretetkönyű csillogtak a honfiak szemében; mikor főleg nekünk torontálinaknak feldobogott s magasan emelkedett keblünk; hogy elvégre egy lépéssel ismét közelebb jönni láttuk az időt, hogy megyénk áldott területén számszilag is a magyar legyen megint a szupremacia, mint volt a hajdan századain keresztül mindig, míg a török hódoltság be nem következett: megvallom — mondom — akkor még valóban nem sejtettem, hinni nem mertem, hogy rövid pár hét múlva, a lelkesedés dagályának csillapultával, aggodalmas számíttással leszünk kénytelenek latolgatni itt szegény keleti véreinknek kockázattal sorsát.

És ime ma, dacára azon előterjesztéseknek, melyeket az alduvai töltésünknek vezetésével foglalkozó kormánybiztos a kormány és a budapesti csángó magyar egyesületnek tesz, s melyek a fővárosi hírlapok által terjesztve, valóságos Eldorádónak tüntetik fel az alduvai csángó telepítvények dolgát, ma már meggyeszte a legnagyobb méltóságú hírek kerin-

E hírek — miként nagy-györgyfalvi választóim egy tegnap hozzám érkezett és ő méltósága a főispán úr által is kegyesen fogadott küldöttségének előadásából értesültem — fájdalom valóságosan alapszanak! Kimondom itt őszintén, leplezetlenül, hogy az alsó-dunai páncsovai öblözethez telepített csángók állapota elviselhetetlen, és szükséges, hogy Torontálmegye közönsége, mint legilletékesebb tényező, felemelje szavát érdekekben.

A páncsovai öblözethez bevezetett csángók panaszos előadása alapján a következőkről értesitem a megye tisztelt közönségét:

1. Ivánova községében nincs egy talpalatnyi föld, melyet telepeseknek adni lehet

TÁRCZA

N.-Beeskerek, május 10-én.

—a. Három nap az örömnak, kedélyességnek, szeretetnek és barátságunk szentelése!

N.-Beeskerek város polgárait nemcsak a hivatali érintkezés, hanem a keresetlen őszinte szeretet és tisztelet köti össze polgármesterével. Amit csak a rokonszenv és baráti érzelmek vehetnek észre, azt a városka polgárai már egy pár éve észrevették polgármesterük magatartásában. Bizonyos tévovázó szellemekintést mások társaságában, és bizonyos ábrándozást, ha egyedül volt. Az ajkak hallgattak, de a szív kezdett beszélni. Mi, Kulifay Lajosnak igaz barátai, azonnal észrevettük, hogy e minden tekintetben nemes léleknek és érző szívnek, ki napjainak nagyobb részét lelkiismeretesen vezetett munkálkodásában a komor négy falak közt tölti, a hivatalos élet zajongó folyásától menten, oly hely is kell, hol olyan boldogságot élvezhet, melyet egyedül a családsiet képes biztosítani.

Ő, mint minden józan gondolkodású és derek férfiú, addig várt, míg oly szerető szívet talál, a mely az ő szívével hasonló érzéstől áthatva, el van tőlkelve, az élet örömet s fájdalomait, vele minden színlés vagy hátsó gondolat nélkül megosztani.

Mi, mint igaz barátai őszintén osztotunk örömeiben, mikor meghallottuk, hogy e szerető szívet már feltalálta, s rövid idő múlva az isten szolgájának áldása alá, az oltárhoz kísérték.

Mi is közel állunk az oltár számolyához, mikor ez egymáshoz illő pár, az örök frigy gyűrűt kicsérélte, s a tartós boldogságot ígérő "igen"-t a sz. frigy a hagyományos

jelzőjét, a mindenható előtt tett esküjével megerősítette.

Hisszunk és reméljük, hogy igaz barátunk a szeretet édes láncza közt is megmarad mindnyájunknak, és hogy városunk is gazdagabb lesz egy kiváló családdal.

Mig benn az egyházban az ünnepély fénye hinté a világosságot, addig künn a természetben az ég borja mellett zivatar dühöngött, mintha jelezni akarná azt a régi közmondást, hogy az esküvő alkalmával mutakozó ború és zivatar, prognosticon a család élet derűjének és boldogító nyugalmának.

Az esküvő után a köztisztelőben és szeretetben élő Vécey vendégszerető termében gyűltünk össze, a hol az örömtáya Vécey István, több magasb családok jogi képviselője és uradalmi ügyvédje s az örömtáya szül. Gyertyánffy, az ünnepély rendkívüliségétől meghatóttan, a boldog pár pedig örömkönyvek között fogadták őszinte szerencse kívánatainkat.

A menyasszony egyike városunk legszebb virágainak, gazdagon mindazon éretyekben és tulajdonokban, melyek a hajadonból kitűnő háziasszonyt, jó és szerető anyát alkotnak.

Az ünnepély functionáriussai következő kiválóbb egyéniségek voltak:
Nászgyörgyök voltak: Hertelendy József főispán és Gyertyánffy László földbírtokos urak; — nászasszonyok: Hertelendy Zaida és Gyertyánffy-Markovits Gabriella urhölgyek; — vőfélék: Rónay Jenő, Damaszkín Arzén a vőlegény részéről, Dániel József és Vécey István urak a menyasszony részéről; — nyoszoló lányok: Vécey Kamilla, Hertelendy József és Gyertyánffy Eleonóra kisasszonyok.

Az ünnepély vendégeit felsoroljuk:
Tallán Bélát a megye alispánját, Rónay Jenőt a megyei főjegyzőt, a Gyertyánffyakat és Dánielket, Schaffer Antalpápai kamarást, ki a szerető párra áldást adott. Szathmáry

Kálmán kincstári ügyész kedves nevével, Juhász hadnagyot, egy alig kinyílt gyöngyvirág boldog jegyesét; s megemlíthetnénk még legálább ötvenet, a kik a társas élet legkiválóbb osztályait képviselték.

Az éjjeli órák kezdetén azután oly lakomához ültünk, mely csín, változatosság és izlés tekintetében a par excellence gourmandokat is kielégíthette. A lakoma végeztével a fiatalok táncra keltek, mi pedig öregek visszaidéztük lelkünk elé a mult szép emlékeit. A felkelő nap aranyugara vetett véget a mulatságnak.

Az emléktárgyak:

N.-Beeskerek városa részéről egy diszalbum; N.-Beeskerek város polgárai részéről: 1) egy ezüst virágkosár mesterséges virágokkal (valódi mestermű); 2) két ezüst karos gyertyatartó; 3) a menyasszony és vőlegény arcképei díszes keretben, egy nemzeti szalagból készült nagy csokorral övezve, "Szeretett polgármesterüknek, N.-Beeskerek város polgárai" felirattal.

Táviratilag gratuláltak: hg. Thurn és Taxis Egon és neje Victorin hercegnő; Dániel Pal országgyűlési képviselő, a Dániel család Aradról, Patay Etelka urhölgy Kassáról, Damaszkín Etelka urhölgy, Dadányi Margit urhölgy és férje Dadányi Jenő úr, özv. Gyertyánffy Lajosné Pestről, Török polgármester Temesvárról, özv. br. Gussichné Bécsből, Fürgartner család Vasmegyéből, özv. Kulifay Róza Léváról.

Levélileg gratuláltak: özv. Gyertyánffy Eleonóra Győről, Gyertyánffy Kálmán és neje Taxis báróné, Dániel Augusta urhölgy Ellemérről, Szabó család Pirosról stb.

Emanuel György azon régi n.-beeskerei lakók és polgárok közé tartozik, a kit sz. György napján a rokonok barátok, és ismerősök nagy száma szokott felkeresni, hogy

őt és családját névünnepein igaz szívből üdvözlje.

Mindenha jól találhatjuk magunkat oly körben, hol a magánérdek követelményeitől és kiszámításától menten annak tagjait a szeretet és tisztelet lelkesíti. A minő örömmel váltakoztunk e tisztelt család termében, epoly örömmel és szíveséggel fogadtott ő bennünket.

A testi és lelki erőben még mindig egyaránt gazdag törzs gondozólag fődé lombjával azokat a kedves virágokat, kiket prózai nyelven lányoknak nevezünk, s akik a család kertjéből kinyerve, nemcsak mint fejlődő, hanem mint kinyílt virágok is egyetlen költői keretű adjak meg annak a képnék, melyet a változó élet majd fénylő, majd sötétebb színnel szokott lerajzolni.

Ha minket az idő folyama a rokkantak közé nem száműzött volna, még mindig megpróbálnánk megmászni a falakat, hogy a Hesperidák e kertjébe bejuthassunk.

A beeskerei névnapokak meg van az a jó és rosz tulajdonuk, hogy míg az ember szívérzelmét az unnepeknél rendszeren kiűrti, túl terhelt gyomorral távozik.

Ha áldásainkat és jó kívánatainkat az ég meghallgatja, a vendégszerető házigazda busásan meg volna fizetve.

Az alispán és főjegyzőnek, a régi megye élet hagyományos vendégszeretetére emlékeztető ebédeje fejezé be mulatozásaink sorozatát. A szolgabírák nagyobb része és még néhány bizalmas barát ülték körül az asztalt, mely ételeiben a gyomornak, boraiban a szellemnek, felkőszöntőiben a szívnek és léleknek nyújtott tápot. — Itt a bureaucratic érintkezés hidegségét a baráti érzelm melegé váltotta fel és főnökeinknek tiszteletteljesen jelenthettük, hogy: minden megvolt a mi dukált.

és máris 200 család van oda telepítve. A kormánybiztos akar ugyan 4—500 holdat a csángóknak szánni, de ez olyan föld, melyet egy privát consortium sem akart átvenni, mert haszonvehetetlen.

2. Hertelendyfalván, ha a vojloviczi erdőterület csakugyan átadatik telepítvény célokra, mi eddig még nem történt, 200 családot, de nem többet lehetne oda telepíteni.

3. Gyurgyevón az ottlevő 2000 hold kincstári rétre 200 családot lehet telepíteni.

4. A rétföld olyan, hogy az egyes régi, antochton telepések, kiknek 8 hold adatott, alig felet használhatják, mert a többi mindig víz és sár alatt volt és most is úgy áll.

5. A megérkezett csángók, számszerint 2250, földhözragadt szegény, sőt kétharmad részben munkaképtelen asszonyok s gyermekek levén, jelenleg gödörökben, gyékényárokban az eddigi kegyadományokból tengődnek. A töltésépítésnél egy-egy munkabíró családfő alig képes naponta 40—50 krt. keresni a kukkolással. Ha ezeknek hajlékot, a gazdasághoz szükséges eszközöket és vetőmagot nem fognak adni: a föld, bármennyit juttatnának is nekik, nem használhatók, hanem menthetetlenül tönkresznek.

Ezek tények, t. megyei bizottság, melyeket elpálistolni vagy szépiteni nem lehet, nem szabad, melyek tehát a törvényhatóság gondoskodását halaszthatatlanná, szoros kötelezősége teszik.

Vagy hidegen hagyhatnák-e bennünket azon magyar testvéreink panaszaival, kiket csak az imént karjainkhozunk be a hazába, hogy itt e közös anyánk ölében boldoguljanak, felviruljanak és efeledjék idegen földön töltött hosszú hontalanságuknak számtalan keserveit, évszázados nyomorúságát?

Torontálmege, melynek multjában az összes délmagyarországi vármegyék közt a legtöbb tündökölő patriotikus momentumot találom, nem nézheti közönyösen, hogy saját területén hová és milyen módoiban telepítik le a magyar népet; mert hiszen egyéb rokonszenves tekintetek kivül, melyek előttünk a csángóknak közbiztonságát, kedvességét és kívánatosságát teszik, Torontálmegegét illeti meg legközelebből annak figyelembevétele is, miszerint az etnográfiai viszonyok mikénti alakulása nagymértű befolyással van a municiipális életnek fejlődési irányára is.

Torontálmege jelenlegi területe a mult században több ízben népvándorlászerű szerb telepítéseket látott és három nevezetes német telepítési korszakot élt át. A törökök irtózási elől átmenekült szerbek nemcsak dús javadalmazásokban részesültek itt, hanem kiváltságos helyzetet is nyertek, melyhez hasonló az európai continens más államaiban híjába keresnek. Mikor Mária Terézia és II. József a németeket telepítették, a rodalom erejének egyik fő oka az ország leggazdagabb, a betelepített német családokak nemcsak költséggel, teljesen felszerelt házakkal és kertekkel, jó szántókkal és legelővel álló tehermentes telkekkel, a szükséges igás és tenyészművelés, földmívelési és házi eszközökkel ajándékozták meg, hanem felreismehellen politikai tendenciával a földbirtoknok tulajdon jogon való átruházását is eszközölték, hogy telepítési műveket állandóssá tegyék. II. József idejében, csupán csak két esztendő alatt, 1784-től 1786-ig nem kevesebb, mint harmadfél millió forint áru kincstári prédiomok ajándékoztattak el a német telepítvényeseknek Délmagyarországon, mi — ha a mostani árfolyammal összehasonlítjuk — bátran felér tíz millió forinttal is.

És mikor a külföldi népelemek ilyen erkölcsi és anyagi kedvezmények jótékony befolyása, a fejedelmek, az udvar, a legfelsőbb és a tartományi kormányzások határozott támogatása mellett csoportonként vándoroltak be a délmagyarországi tájak legjobb, legtermékenyebb vidékeire, a magyar szent korona tulajdonára, ugyanakkor a magyar faj szaporítására Délmagyarországban egy kormányzati részéről sem történt hivatalos intézkedés. És míg a magyar hazában minden nemzetiség fölvehette magát, terjedelmes földbirtokoknak lett urává és a mellett még fejedelmi kegyelmekkel is felruházott, kényelmes viszonyok közt gyarapodhatott: addig a csekély számú magyar lakosság hontalanná tértetvén saját hazájában, földbirtok és vagyon nélkül, a bevándorolt idegenek szolgálatában mint béres és napszámos, mint felesgazda vagy kertész volt kénytelen, sőt kénytelen sok helyütt még most is sovány falatját keresni!

De hát ez a politikai reakciónak, az igazságtalan erőszaknak, a magyar nemzet megsemmisítésére célzott udvari törekvéseknek gyászos korszakában történt. Am a mult század óta sok dolog jobbra fordult már. És nem szabad, nem lehet ilyesminek történnie ma a felelős magyar kormány égése alatt, midőn a nemzet legtagább értelemben élvezi önrendelkezési jogait! Hinni is akarom, hogy a mult századi idegen telepítvényesek, halálból és szeretetből e hazá földje iránt, mely nekik boldog otthont adott, szívből és lélekben egybeforrva a magyar nemzet fiával, megvesztegethetetlen hűséggel és áldozatkész szolgálattal fogják viszonzni a mondhatatlan jótéteményeket, melyekkel őket az Isten itt túlböven megáldotta. Hinni akarom, hogy ők is osztolnak velünk azon hazafiai örömben, mely hazántról csángó testvéreink viszonzatlan keblünkkel melegíti, és hogy ők is őszinte részt vesznek abbéli igyekezetünkben, melylyel beköltözött csángóink sorsának javításán mun-

kálva, azokat nemzetcsaládi körünkben szerencsésekknek és megelégedetteknek látni akarjuk.

Azonban, t. megyei bizottság, én az alsó-dunai csángók hazatelepítését úgy, a mint az eddigelé legalább itt nálunk eszközöltetett, nem tartom sem célszerűt és tartós, sem korszerű alkotásnak! Sőt, összehasonlítva azt a multszázadi kolonizációkkal, bizvást merem állítani, hogy a jó telepítési politikának legszerényebb mértékét sem üti meg!

Mert mit is akarunk tulajdonképen idehaza a csángókkal?

Akarjuk: a) hogy itt a birodalom déli vidékein lehetőleg mennél többre felpaporodjék a magyar állameszme igazaiért mindig harcolni kész és minden körülmények közt megbízható magyar faj; akarjuk: b) hogy nemzetgazdasági érdekeink a magyar telepesek által is előmozdítottassanak és a terjedelmes kincstári földek a földmíveléshez jól értő magyar munkások által az állampénztár javára minél célszerűbben értékesíttessenek; akarjuk: c) hogy szaporodjék általuk is a Magyarország vérével és pénzzel adózó, termelő és fogyasztó állattalók száma, emellessék a nemzet szorgalmi, polgári és kulturai képességének ereje.

És milyen eszközökkel akarják ezt a nagy horderejű célt, legalább itt nálunk Torontálban elérni?

Hát betelepítenek 2—3000 magyar nyakra-főre, minden előzetes terv, alapos rendszer nélkül egy a Duna áradásai által örökké veszélyeztetett, egészségtelen, nedves réti „öblözetbe“, melynek már neve is úgy hangzik félelmeben, mintha valaki a szibériai ölbányákat emlegetné, — ott kubikos napszámmunkákra és alkalmasint szizfusi erőfogyasztásra kárhoztatják őket, aztán megutastják, hogy ott hagyva a dölgetes dunai rétekben kereset nélkül, sőt keresetképtelen családjukat, ott hagyva saját csekély terményeiket, menjenek aratási munkát keresni a vidékre, idegen népek közzé és keltsék fel ott maguk ellen a benszült munkások irigységét, ellenséges indulatát!

Ilyen telepítéssel — mert hiszen telepítésről és nem holmi társadalmi úton szerzett egyszerű munkásszállításról van itt szó — ilyen telepítéssel, t. megyei bizottság nem fog az imént jelzett szent célt, ama nagy nemzeti érdek elérni! És tartok tőle, hogy a szegény csángók sorsa itthon sem lesz sokkal jobb, mint volt Bukovinában. Tartok tőle, hogy szereltek véreink ott lenni, abban a veszedelmes duni „öblözetben“, teljesen ki fognak merülni az elemekkel való hasztalan küzdelmökben, és a legfokozottabb szorgalom és önfeláldozás mellett sem fognak ott erkölcsleg és anyagilag azon sokra emelkedni, melyen a magyarok saját hazájában állnia kell, hogy önmaga boldognak érezze magát, a nemzetnek pedig, melynek tagja, hasznára, dicséretére s becsületére valjék. Szerintem téves gondolat volt magyar testvéreinknek oly teret nyújtani existenciájukat, melyet csak bizonytalan s a jövőben közzéhatott drága befektetések árán szerezhetnének meg valahogyan.

Pedig minden másképen történehetnék, de ilyen nagyfontosságú nemzeti érdekeket lelkiismeretesen és felelősséggel komolyan kell venni, nem kell a szavakkal játszani és tarsadalmi úton való betelepítést emlegetni, mikor minden nagymértű és rendszeres telepítést csak országos intézkedésekkel eszközölhetni helyesen.

Vannak a kincstárnak Délmagyarországon is munkás kezek hiányában parlagon heverő, vagy csak gyarló jövedelmet biztosító, jó minőségű és az elemek által nem ostromolt földjei, melyeknek holdszáma a száz ezrekbe jár. Ezeket könnyen juttathatja a kormány a beköltözött csángók kezére, akár tanyabérleti rendszer mellett, akár pedig úgy, hogy egy kieszközölendő olcsó amortizációs kölcsön alapján örök tulajdonukba menének azok át. S hogy ez irányban illetékes helyen mindaddig meg nem tételt javaslat, azt én, valamint az eddig követett egész csángó-telepítési politikát is, inkább akorom az enyémtől eltérő felfogás dolgának, sem mint a jóakarát hiányának tulajdonítani.

Amde nem illet meg igénytelenségemet, hogy konkrét projektumokkal álljak elő. Ezeket a magas kormány és a fővárosban székelő magyar csángó bizottság bölcseségétől, ügyeszetétől és keleti vereink sorsa iránti minden kétséget kizáró kegyes gondoskodásától várjuk. De egyet az előadottak fonálán és a felsorolt panaszos tényekkel szemben előadhatatlannul szükségesnek tartok: azt t. i., hogy Torontálmege közönsége is intéző tényezőként folyjon be a területére bevezetett csángók sorsának javítására!

Mire nézve bátor vagyok alázatosan indítványozni: válasszon a megye bizottsága egy, megyei csángó bizottságot, s ellátván azt a szükséges költségekkel tegye kötelezővé, hogy legott megjelenjen a csángó-telepítés színhelyén, az ottani állapotokat megvizsgálja s azokról a megyének és a kormánynak jelentést tesse, a csángók érdekében továbbra is állandóan közbenjárjon.

Torontálmege törvényhatósági bizottságának

1883. évi május 7-én s következő napján tartandó közgyűlésén tárgyalandó ügyek sorozata.

(Vége.)

Petrovoszello község képviselő testületének egy irnoki állomás rendszeresítése tárgyában hozott határozata.

Perlasz község képviselő testületének egy segédjegyzői állomás rendszeresítése tárgyában hozott határozata.

Tarras község képviselő testületének a közmunka tartozás köteles megváltása ellen irányított határozata.

Dollova község képviselő testületének kérvénye önálló választó kerületté való alakulása iránt.

Margitica község képv. testületének az ugynevezett dominális földeknek megvételét célzó határozata.

Szakula község képv. testületének a községi földek bérbeadására vonatkozó határozata.

Pészak község képv. testületének a közelegelő felosztása tárgyában kelt határozata.

Stefanföld község képv. testületének az ott felépítendő iskola ügyében hozott határozata.

Szakula község képv. testületének határozata herés kertnek adományozása iránt.

Margitica község képv. testületének az ugynevezett dominális földek berbe vételére vonatkozó határozata.

Franzföld község képv. testületi határozata a közmunka köteles megváltása ellen.

Szeleus község képviselő testületének a dominális földek berbe vételére vonatkozólag.

Dobricza község képviselő testületének két hold földnek telekkönyvi átíratását engedélyező határozata Maximov Milán részére.

Nagy-Kikinda község képv. testületének jutalmaztatásokról megszavazó határozatai.

Tolvadia község képv. testületének határozata egy községi mén beszerzése iránt.

Lajosfalva község képv. testületének határozata Kukucska Márton és Józsefnek átengedett házhelyek iránt.

Uzdin község képv. testületének határozata Matorososko Jovának átengedett olajmalom hely iránt.

Nagy-Becskek város képv. testületének határozata, melylyel a városi mérnök fizetését 600 frtól 1000 forintra emelte.

Lajosfalva község képv. testületének határozata, melylyel Kolai Márton ottani lakosnak átengedett házhely iránt.

Nagy-Becskek város képv. testületének határozata, melylyel a felvett 120,000 frtnyi kölcsön felhasználását elszámolja.

Vilmater község kérvénye a község megszüntetése iránt.

Novoszello kis községnek Topolyához leendő csatlóása tárgyában beérkezett szolgabírói jelentés.

Iancsa község képv. testületének határozata Sztójánov Mihály részére a közelegelőből kibocsátandó 800 el házhely tárgyában.

Nagy-Becskek város képv. testületének határozata Lukics Dusan részére fordításokért engedélyezett pótvajadalmazás tárgyában.

Franzföld község képv. testületének határozata a községi bíró 200 frtnyi fizetésének 140 forintra való leszállítása és a törvénybírónak 60 forintra javadalmazás tárgyában.

Dollova község határozata az ottani aljegyző állásnak helyettesítés útján történt betöltése tárgyában.

Dr. Stankovics pancsovai járási orvosnak 8 heti szabadság iránti kérvénye.

Darvas Miksa közig. bizottsági iktató, kiadó és irattárnoknak 5 heti szabadsága iránti kérvénye.

Dehelyácsa község képv. testületének a közzgym fizetése tárgyában hozott határozata. Tarnay Ferenc megyei aljegyzőnek 6 heti szabadság idő iránti kérvénye.

Csatád község 1881. évi szegény alapi számadása.

Csatád község 1881. évi magtári számadása.

Aurelháza község 1883. évi költségvetési előirányzata.

Csatád község 1883. évi költségvetési előirányzata.

Ujvár község 1883. évi költségvetési előirányzata.

Torontálmege köztörvényhatósági bizottságának közgyűlése.

Megyének törvényhatósági bizottsága ez évi rendes tavaszi közgyűlését méltóságos Hertelendy József közszeregetben részeseül főispán úr elnöklete alatt, ez alkalommal a rendesnél valamivel több megjelent bizottsági tag részvétele mellett folyó hó 7-én kezdette meg, mely alkalommal az előzetesen közzé tett ügyeket megelőzőleg a Duna fejedelemségből bevándorolt csángó testvéreink itteni kétségbe ejtő, Szentkláray Jenő történetíró és bizottsági tag által ecsetelt helyzete került szönyegre. Emeltt bizottsági tag urnak ezen lap más helyén egész terjedelmében közölt részletes előterjesztése a közgyűlés összes tagjaira megpőly benyomást tett, és kevés vitaközös után elhatározottat, miként hazánkba visszavert testvéreinknek aggasztó anyagi helyzete haladéktalanul hivatalosan constátáltsák, mívegre megyének köztisztviselőiben álló fáradhatlan alispánja közgyűlési megbízás folytán e hó 9-én a helyszínrre Pancsova városába

utazott, hogy az ottani vidéken megtelepült csángók eiszomorító helyzetéről kellő tájékozást szerezhesse, s azt még ezen közgyűlésnek előterjeszthesse; illetőleg, hogy a szerzett biztos adatok alapján a kormányhoz kimerítő felirat intézését a közgyűlésnél kérelmezhesse.

A közgyűlés második napján a belügyminiszteriumnak a megyék háztartásáról szóló törvény végrehajtására nézve kibocsátott azon rendelete, mely szerint a törvényhatóságok új szervezkedési szabályrendelet készítésére, a tisztai személyzet létszámának, s ugy ezek valamint a segéd s kezdőszemélyzet javadalmazásának a mondott törvényben biztosított lakbér illetményekre való tekintettel leendő megállapítására hívja fel — vétetett tárgyalás alá; — mely alkalommal ugy az e részben menesztett küldöttség mint az állandó választmány véleményei meghallgatása után tisztai fizetés és lakbér címén megállapított az alispán részére 600 frt utátalánnyal 3000 frt, a főjegyző részére a miniszteri leiratban jelzett 1800 frttól eltérőleg 2200 frt; — az I-ső aljegyző részére 1400 frt, a II-ik aljegyző részére 1200 frt, a III-ik aljegyző részére 1200 frt, a IV-ik aljegyző részére 1200 frt, a V-ik aljegyző részére a miniszteri leiratban jelzett 800 frttól eltérőleg 950 frt, a tisztai főügyész részére a miniszteri által tervezett 1600 frttól eltérőleg 1800 frt, az I-ső alügyész részére szintén 1000 frttől eltérőleg 1200 frt, a II-ik alügyész részére egyetértőleg 1000 frt, a megyei főorvos részére 1500 frt, és a főpénztárnok részére szintén 1500 frt, az ellenőr részére 1100 frt, árvászéki elnök részére 2100 frt, míg az árvászéki ünlökök részére a miniszteri tervezetben jelzett 1500 frttól eltérőleg 1400 frt, árvászéki pénztárnok részére 1300 frt, al-pénztárnok (ellenőr) részére 1000 frt, árvászéki könyvvezető részére 1100 frt, míg a segédkönyvvezető részére 1000 frt, árvászéki számvéző részére 1100 frt, levéltárnok részére 1200 frt, alleveitárnok részére 750 frt, alispáni iktató és megyei sornok részére 800—800 frt, megyei iktató és kiadó részére 900—900 frt, közigazgatási bizottsági, főispáni és árvászéki kiadó és iktató részére 850—850 frt, megyei irnok részére 600 frt, a központi és t.-kanizsai 2100 frt, a t.-becsei, n.-kikindai, zombolyai, n.-sz.-miklósi és módosi 2000 frt, a cseneyi, párdányi, bánlaki és perjamosi 1900 frt, a perlaszi 1850 frt, pancsovai 1800 frt, az antalfalvi 1700 frt és végre az alibunári szolgabíró részére 1650 frt, a szolgabírói segédnek részére 850 frt, szolgabírói irnok részére 500 frt, pancsovai levéltárnok részére 750 frt, joggyakornokok részére 360 frt, a járási orvosok részére 550 frt, kivéve azokat, kik egyszersmind mint községi, vagy kórorvosok vannak alkalmazva, mennyiben ezek rendes fizetést a községektől amnyiben is nyernek, mint járási orvosok egyedül 200 frt, uti általában részesítettnek, végre az állatorvos részére 600 frt. — Az alszámvevők járandóságának megállapítása azon indítvány elhatározásától tetített függővé, mely szerint a járási számvévsőgek felállítására és a központi számvévsőgek személyzet létszámának leszállítása czölözöttik.

A közgyűlés harmadik napján alig néhány bizottsági tag jelenlétében folytatott a napi rendre tűzött ügyek tárgyalása, mely alkalommal némi vita és eszmecsere után elfogattatott a megyei tisztai főügyész által a megyei tisztai, segéd és kezelő személyzetnek hosszabb ideig tartó betegsége által neán bekövetkező munkaképtelensége esetén követendő eljárást szabályozó szabályrendelet tervezet, a hol is megállapítottik, hogy az illető tisztviselő teljes fizetésének élvezetében mindaddig meghagyatik, míg annak munkaképtelensége testi vagy szellemi fogyatkozás alapján meg nem állapítottik.

Fölhívás a magyar „király-hymnusz“ érdekében.

A magyar nemzet rövid idő multával fönállásának ezredik évét fogja megünnepelni. Az ezredéves ünnepély, midőn egyrészt a magyar nemzet kiható állami és közművelődési hivatásáról fog tanuskodni, másrészt a sz. István első magyar király koronájával egybeforrult egységes állami eszme dicsőségét is fogja hirdetni.

Mert a magyar királyok sorához és azok számos dicsőséges alakjához vannak köve a magyar nemzet történelmének legfényesebb lapjai, a melyek bevilágitnak a jelenbe is. S mégis minden nemzet közt, a melyek kegyelettel viseltettek ugy a korona emlékei, mint koronás fejek nemzeti érdemei iránt, egyedül a magyar az, a mely az ebbeli kegyelete kifejezésére szolgáló nemzeti ünnepélyek alkalomával még maig sem rendelkezik oly önálló „király-hymnusszal“, a melynek hivatása volna, ugy szövegeleg mint dallamilag, egybeforni a magyar nép érzületét.

E helyett minden ily alkalommal idegen s a nemzet érzelmeinek meg nem felelő dallamnak kell a magyart erre a nagy hiányára emlékeztetni.

Ezen a régóta és számtalan alkalommal érzett hiányon segítőndő: az országos magyar daláregyesület, mely a dal- és zeneművészet nemzeti irányban művelni s terjesztetni első sorban tüzte feladatát, mult 1882-ik év augusztus havában, Debreczen sz. kir. városában megtartott országos dalünnepélye és közgyűlése alkalomával egyhangú lelkesedéssel karolta föl a „magyar király-hymnusz“ indítványozott ügyét, a melynek mielőbbi megvalósítását is

6. ábrán az a kör...

elhatározván, annak gyakorlati megoldása részle...

Az országos daláregyesület, valamint a korszerű eszme...

Az országos daláregyesület első sorban a „király-hymusz” nemzeti szövegére s...

Az előbbinek pályadíját száz, az utóbbiának pedig kétszáz darab cs. kir. aranyban...

Mindkét rendbeli pályázat már legközelebb közhírre fog tételné olyformán, hogy azok...

Az országos daláregyesület, ezen az ország általános óhajának megfelelő eszme...

Ez így anyagi támogatására vonatkozó összes adományok, gyűjtemények vagy kulde...

Az országos daláregyesület hazafias bizalommal teszi le a magyar király hymusz...

Éljen a magyar haza s áldás a magyar király fejére!

Budapest. 1883. ápril 6. Bartay Ede, az országos magyar daláregyesület...

Torontálmegyei gazdasági egyesület alapszabályai.

I. Az egyesület czíme, területe és székhelye.

1. §. Czíme: „Torontálmegyei gazdasági egyesület.”

Működése kiterjed Torontálmegye egész területére.

Székhelye: Nagy-Kikinda.

II. Az egyesület alakulása.

2. §. Az egyesület alirásai ívek alapján az 1869-ben létesült és működését később be...

III. Az egyesület célja.

3. §. Területén a gazdaságat minden ágának felvirágzását elméleti és gyakorlati úton elő...

4. §. Ezen cél elérésére:

a) törekedni fog területének gazdasági állapotát tanulmányozni és ismertetni, a mezőgazdaság...

b) folytonos érintkezésben leend a megyei gazdasági közönséggel, a megyei közgazdasági előadóval, a megye területén létező vidéki...

c) az országos gazdasági egyesülettel szerves szövetkezésbe lép;

d) a kormányhoz felterjesztéseket intéz s annak részéről az egyelet elé terjesztendő kérdésekre véleményét ad;

e) a fontosabb gazdasági kérdések iránt a közvéleményt kitudandó, az egyes gazdáktól véleményt kér, újabb vívmányokat tudomásukra hoz, azok meghonosítására felhívja őket s az e...

f) területén vidékenként gazdáköröket állít fel, melyek vele szerves összeköttetésben állanak;

g) a működése körében fekvő kisebb és nagyobb gazdaságokat, gazdasági iparvállalatokat ismertet, a földművelés és állattenyésztés, a gazdasági ipar, a szőlőművelés, faültetés, méhészet és seelymentés terén leg...

nagyobb eredményt felmutató gazdákat jutalmazza, kitűnő gazdasági cseledek számára díjakat alapít és oszt ki;

h) egyes helyiségekben a gazdasági gépek és eszközök javításához értő ügyes mestereket telepít, azokat serkentés czéljából jutalmazza időről-időre;

i) időről-időre gazdasági termény, állat, eszköz és gazdasági ipargyártmány kiállításokat, szántás és munka versenyeket rendez;

j) gyakorlati czélból mintalepet állít fel, minden vezetesebb gazdasági vető és takarmány magvakkal összehasonlító kísérleteket teend, ilyen magvak beszerzését, termelését, kiosztását feladatai közé sorolja, a tárgyakat ismerteti és azok földmínőség szerinti hatását megállapítja, gazdasági gépek és eszközökkel kísérleteket tesz és az eredményt köztudomásra hozza, a jobb gépek és eszközökre a gazdák figyelmét felhívja, gépek és eszközök olcsó beszerzését közvetíti az egyleti tagok részére;

k) jeles tenyésztelők beszerzésénél egy az egyes gazdák mint községek érdekében közbizalmi főfeladatát képezi;

l) a gyümölcsfa tenyésztés és fásítás terjesztése végett faiskolák felállítására s különösen a közönségi faiskolák megfelelő állapotban tartására hat;

m) területén a gazdasági szövetkezetek létesítését előmozdítja, különösen:

n) a hitelügynek, mint a mezőgazdaságot kiválóan érdeköl országos közgazdasági ügynek előmozdítására, esetleg hitelszövetkezetek létesítésére által közre hatni, első rendű feladatát képezi;

o) a hazai gazdasági irodalmat pártolól fog felkarolja és egyleti könyvtart alapít;

p) a területén létező vagy felállítandó gazdasági intézetek és iskolák szegény sorsu jelesebb tanuló részére eréjéhez mérten segély alapítványokat létesít;

q) gazdasági tudakozó intézetet szervez, melyben az el- vagy bírbélandó jószágok s gazdasági tárgyak iránt, egy szintén gazdaságtisztek alkalmazása iránt tudomás szereszető;

r) a mezőgazdasági biztosítás ügyét felkarolja.

IV. Az egyesület tagjairól.

5. §. Egyesületi tag lehet minden feddhetlen életű egyén, minden testület, egyelet vagy község.

6. §. Az egyleti tagok felosztattnak:

a) alapító,

b) rendes és

c) tiszteletbeli tagokra.

7. §. Alapító tagok azok, kik az egyesület javára készpénzben legalább 100 (egyszáz) forintnyi alapítványt tesznek. Az egyszerű s mindenkorra 100 (egyszáz) forintnyi alapítványt tevők a tagsági jogokat élethossziglan gyakorolhatják. Az egyszerű frinton felül tett alapítványok után a tagok joga átszáll azoknak törvényes vagy hagyományos, az 5. §. értelmében, arra alkalmas s végrendeletileg arra kijelölt férfi örököseire vagy hagyományosaira; végintézkedés hiányában több törvényes örökös közül pedig arra, kit az örökösök az 5. §. figyelembe vételével kijelölnek, de ennek halálával megszűnik s utódaira az, az másod izre át nem száll. Községek, testületek, egyesületek alapító joga 50 évig tart. Az alapítvány két részletben fizetendő, fele belépéskor, másik fele egy félével leteltével.

8. §. Rendes tagok azok, kik magokat 6 évig évenként hat forint fizetésére kötelezték, vagy kik a kisebb gazdák, földművesek vagy gazdaságat kedvelők köréből 6 évre vállalt kötelezettséggel évenként 2 frtot fizetnek. Halál esetében a rendes tag joga s kötelezettsége a hat év előtt is megszűnik, utódaira sem egyik, sem másik át nem száll. A rendes tag azon év január 1-től fogva válik az egyelet tagjává, a mely évben felvételre jelentkezett s tagsága tart hat egymásután következő évig. A rendes tagdíjak két egyenlő részletben április és október hónapokban fizetendők; a rend és pontosság érdekében az egyesületi pénztár a fizetéseket póstai utánvétel útján közvetíti.

9. §. Tiszteletbeli tagokul az egyesület által oly kitűnő egyének választathatnak meg, kik ezen egyesület vagy általában a gazdaság emelése körül kiváló érdemeket szereztek.

10. §. Az alapító és rendes tagok fölvétele az igazgató választmány által történik; a tiszteletbeli tagok az igazgató választmány ajánlatára a közgyűlés által választattnak. A felvett tagok névsora a közgyűlésben felolvasatlik és közhírve tételik.

(Folytatása következik.)

Felhívás.

A bukóvini magyarok hazatelepítése czéljából Budapesten alakult bizottságnak hozzáam intézett megkeresése folytán felkérem a t. cz. tehetősb birtokosokat és testületeket, nyilatkoznának az iránt, hogy ki hány Bukovinából jövő és hazánkban letelepülni kívánó magyar családót tudna magánál a jövő tavaszig — mig a bizottság számukra telepüöl helyet és földet jelölend — elhelyezni. Az illetők elszegődésnek cselédek, béresek, stb. gyanánt is, csak hogy kilátásba helyeztetnék, számukra az állandó itteni letelepülés.

Kérem ez irányban becses nyilatkozataikat f. hó 17-ik napjáig a városi aljegyzőnél bejelenteni.

Kelt Nagy-Becskereken, 1882. évi május hó 6-an.

Polgárnagy helyett: Nikiforovits, tanácsnok.

HIRHARANG.

* **Kulifay Lajos**, városunk máris érdemdús polgármesterének menyegezöje alkalmával nemcsak a nagyszámu meghitt lakadalmi vendégek közt folyt az élet vigan, hanem városunk, nagybörész, képviselő polgárai közt is, akik az Elmer-fele vendegölő helyiségben gyülekezve, kellemesen ülték meg e ö reájuk nézti örömapot. És a midőn mi most pár sorokat regisztráljuk, korántsem szándékunk ezen polgári örömcstely lelkesült színeztéknek a legkisebb momentumát is ecsetelni, hanem igenis öhajunk csak oda irányul, hogy azok a sok szép poharfelköszöntök meg harsány eljenzések, melyek ez alkalommal a boldog hazaspárra hoztak, az imént nevezett ifju egybekeltek ezüst és aranymenyegezőjökön szinte oly öszintén és szívvelyesen, mint most, visszhangozzanak!

* **Isteni tisztelet.** Az evangyeliom szerint reformált egyház folyó hó 14-en, délelőtt fél 11 órakor az östai hitv. evangyelikus templomban egyházi beszéddel s uralt vacsoraosztással egybekötött isteni tiszteletet tart.

Az elnökség.

* **Választás.** Május 5-én tartott városi közgyűlésen a bold. Krsztonosits Jenő helyére központi választmányi tagnak Bakalovics József, h. szolgabíró választott meg egyhangulag.

* **Halhatatlan hírv házaknkfia** Hazafi Veray Janos N.-Becskerek városát is szerencsételle jelenítélvel, s mint hogy idöszakunk Cserei-Berei, Farkas Andrásai sokkal több Spiritus familiarissal ruházkál fel mint a mult lantosai, de sejtelmök is kitűnőbb, minden legkisebb okoskodás nélkül a kegyes rendiek vendegszeretö házába fészkelte be magát. E házban azután felségesen ivott és evett, a komoly foglalkozásnak elő atyákat pedig megneveztette. Az utcán Venus rendjével, mely egy lapított füge-doboznak volt a teteje, temérek cotillon ordoival és vadász jegyeivel oly csoportot csalt maga köré, hogy a hatóságak kellett az utcai közlekedést megakadályozott tömeget szétoszlatni. Mindent csinált a legmagasabbtól a legörültebb dolgokig. Deklamált, tánczolt, énekelt, futyolt, s különösen a pajkos Diák orias furorét csinált. Kapott faklyászenét, görögützet, szerenádöt és vagy ötven kr. ára szalagrendet. Egyszer felre is verték a haragot, mert a toronyör azt hitte, hogy Abdullah tört be pusztító hadával. Mikor elment, Te Deumot tartottunk. Jöszivének azonban maradandó emlékét hagyta vissza a deákesgelyözögyelet részére adakozott négy forintban. Elvitt ötven forintot, ennél többet Nagy-Becskereken még Hugó Victor sem tudna öszeszedni. Az isten vezérelje vándor utain, bennünk pedig tartson meg szives emlékeiben!

* **Hymen.** Futlaky Gyula ma tartja esküvöjét Blum Paula kisasszonnyal a budapesti izraelita templomban.

* **A trónörökös pár** egy prágai látvány szerint e hó 12-én érkezik Laxenburgha, hol bevárják az örvenedés családi esemény bekövetkezését. A belga királyné e hó végén szintén Laxenburgha érkezik. Az örvenedés esemény a budapesti és bécsi hivatalos közlönyökben lesz tudtára adva a közönségnek és a püspököknek, ez utóbbiaknak azért, hogy templomaikban hálaadó imákat rendeljenek el.

* **Az orosz czár koronázásához.** Az orosz czár nevével viselő és Temesvárot állomásozó 61-ik gyalogezred a czár koronázásánál — mint jelentik — Kugewieser ezredes által lesz képviselve. A nevezett ezredes ír csatlakozni fog Bécsben a biradalom képviselőihez, s velük fogja megtenni az utat Moszkvába.

* **Elásta gyermekét.** Névtelen följelentés vezetett a szörnyü tett nyomára, hogy Bority Arkádiának, kikindai lakosnak leánya, Lyuba, gyermekét, melyet a m. hó 30-án szült, az apja kertjében elásta. A följelentés nyomán f. hó 4-én a hulla, csakugyan megtaláltatott; és az anyja, a szivtelen Lyuba, nem is tagadja, hogy ö ásta el gyermekét, de azt állítja, hogy holtan szülte. Az anyja le van tartóztatva, a vizsgálat megindítatik.

* **A Spanga elfogatására kitűzött 1000 forintot,** a belügyminiszter a következőkép osztotta el: azon nyilvános háztulajdonosnője, a ki Schwingenschlögel rendör örmestert értesít arról, hogy Spanga az éjjelt nála töltötte, kapott 700 frtot; az a lány, kivel Spanga együtt volt éjjel, 200 frtot; s 100 frtot kapott Jordán, ki segített Schwingenschlögelnek Spangát lépten-nyomon követni és ötfogni. Schwingenschlögel rendör a kitűzött pénzööl semmit sem kapott, mert ö mint rendör csak hivatalos kötelességét teljesítette; s azért külön jutalomra számot nem tarthat; de a belügyminiszter, tekintettel buzgóságára, ajándékkép 400 frtot utalványozott számára és hír szerint ö kitüntetésre föltérjeszté.

* **A györi gyilkosság.** Györből távirják a „F-g”-nek: A meggyilkolt pandurok egyike Szoboszlai János megyeresi születésü, 50 éves, a másik Berecz Pál, 39 éves, ekli-i illetöségü; mindkettö komárommegyei, mindkettönek nagy a családja és az egyik neje most van áldott állapotban. A gyilkos cigány-család neve, állítólag Lakatos. Két családtag lopásért most is a györi börtönben ö. A gyilkosokat, kik rablással voltak vádolva, Acsról Györ-Szent-Mártonba kísérték. Kocsjuk volt két löval és ezen menekültek. Érkezett hi-

rek szerint Györszemerén látták őket; lovaik valósággal tájékoztak a gyors hajlás miatt. Györszemerén azonban még mit sem tudtak a gyilkosságról. A csendbíró erélyesen nyomozza a gyilkosokat. Györbött a szörnyü tett nagy izgatottságot szült és éles kifakadások hallhatók a tolonczúgyi mizeriak ellen. A pandurok holttestei, melyek a györi kórházban fekszenek, rémséges látványt nyújtanak. Fejeik a szöszoros értelmében ösöse vannak zuzva, testeik megszurkálva, szétvagdalva.

* **Agácországi „Tisza-Eszlár”.** A bécsi legfőbb ítélözsek május 8-án tárgyalta a lutzai gyilkossági bünperben beadott semmisségi panaszt. A rzeszvi esküdszék előtt lefolyt per alkalmával ismertetett meg ez eset, amelynek a tisza-eszlári perrel az a hasonlatossága van, hogy a vád részéről zsidó-ritualis momentumok nem ugyan mint a gyilkosság egyenes előidézői, hanem mint felvilágosító s bizonyító körülmények hoztattak fel. A vádlottak Ritter Mózes és neje Gitel, továbbá Stochlinszki Marcell szolga, kiktől a vizsgálat kideríté, hogy Mních Francziska szolgalöt meggyilkolták. A lány holttestét ugyanis márczius 6-án Lutz mellett egy árokban találták. Feje ketté volt hasítva; hasa fölvágyva s ujjairól a hus lehasítva. Az orvosok behízoniyták, hogy az áldozat áldott állapotban volt s a gyilkosok a magzatot kivették. A lány mindennapi vendég volt a Ritter-családnál, s mint a vizsgálat kideríté, Ritter Mózesnek viszonya volt Mních Francziskával. A gyilkosságot azért követte el, mert félt, hogy lánya nem mehet férhez, ha atyjáról megtudják, hogy erkölcstelen életét ö. A gyilkosságban Stochlinszki Marcell is segédkedett, sőt ö adta a tanácsot. Az itélet halálra szölte; de a bécsi legfőbb ítélözsek formahibákat talált a vizsgálatban, megsemmisítette az itéletet, a holttest újabb kiasátását rendelte el, mert ugyan van, hogy az áldozat mérgezés következtében halt meg. Az ügyben új esküdszék fog itelni még pedig a krakkói.

* **Egy egészen új gyógykezelési mód.** San Franciscóban két orvos, egy beteg ágya mellett, öszevesztett s egymast hatalmasan döngöttek. Látva ezt a beteg, oly nagymérvü nevelés velt rajta eröt, hogy izzadásnak indulva meg is gyógyult.

TÖRVÉNYTEREM.

A nagy-becskereki e. f. kir. törvényszéknél 1883. évi május hó 12-én tartandó nyilvános ülésben következő perck adtnak elő.

Előadó: Mihajlovits Sándor, kir. tszékí bíró.

1627. sz. ex 1883. — Medvesán Gyorgynek, Milutin Thóma ellen 720 frt iránt.

1661. sz. ex 1883. — Lefrank György stefanföldi bírónak, Haupt János és társai ellen 773 frt 60/2 kr. iránt.

1844. sz. ex 1883. — Oltányi Thodorak, Melleneze község ellen 2 hold föld tulajdona és birtoka iránt.

KÖZGAZDASÁG.

A torontálmegyei takaré- és hitelbanka 1883. április havi forgalom kimutatása.

I. Takarékpénztári betételek frt kr. állása 1883. márczius végével . . . 326851 50 betételek április hóban . . . 18669 78

összesen 345521 29 visszafizetések április hóban . . . 21822 71 állása április végével . . . 323698 58

II. Betéti levelek betételek április hóban . . . 3000 —

III. Folyó számlai üzlet tevöleges egyenleg márczius végével . . . 32350 81 kiadások április hóban . . . 14084 34

összesen 46435 15 bevételzetett április hóban . . . 14426 88 tevöleges egyenleg április végével . . . 32008 27

IV. Leszámitolási üzlet a) bankváltók

a) tárcza állása márczius végével . . . 321035 11 leszámitolattott április hóban . . . 101333 63

összesen 422368 74 visszafizettetett április hóban . . . 67145 34 a tárcza állása április végével . . . 355223 40

b) hiteligyleti váltók a tárcza állása április végével . . . 6830 —

V. Elölegezések értékpapirokra állása márczius végével . . . 11388 — kiadatott elölegek április hóban . . . 3563 —

összesen 14951 — visszafizett elölegek április hóban . . . 696 — állása április végével . . . 14255 —

VI. Ingatlan kölcsönök állása április végével . . . 14619 —

VII. Pénz-forgalom készpénz egyenleg márczius végével . . . 17569 95 bevételek április hóban . . . 311086 01

összesen 328645 96 kiadatott április hóban . . . 320968 72 egyenleg április végével . . . 7677 24

Felelős szerkesztö: Lauka Gusztáv.

HIRDETÉS.

Meghívás.

A „nagy-becskereki dalárda” t. cz. pártoló és működö tagjai f. é. május hó 13-án délután 2 órakor a casino kis teremben tartandó évi közgyűlésére

közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki jelentés.
2. Az 1882-ik évi számadásra vonatkozó számvizsgáló bizottság jelentése.
3. Az 1883-ik évi költségvetés.
4. A tiszti kar választása.
5. Indítványok.

N.-Becskerek, 1883. évi május hó 10-én.

(151-1.1) Az elnökség.

Arverési hirdetményi kivonat.

A módosi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Wagner Mátyás, Momir Paja és kk. Schreiner Jakob, zichifalvi lakosok végrehajtónak, Czopf Mihály, zichifalvi lak. végrehajtást szenvedő elleni 280 frt, 337 frt, 335 frt és 68 frt 95 kr. tökékevetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a módosi királyi járásbírósa területén lévő Zichifalva községben fekvő a 36. sz. tjkvben A. I. 1-2. alatt foglalt 175. ó- s 53., 54. új összeír. sz. ház, 800 []-olnyi beltelek s 324. számú 800 []-olnyi pótkertből álló birtokra 770 forintban, továbbá a A. I. 1. alatt foglalt 518. számú 425 []-olnyi szőlőből álló birtokra az árverést 152 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi május hó 22-ik napján, délelőtt 9 órakor, zichifalvi község háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 77 frt és 15 frt 20 kr. készpénzben vagy az 1881. é. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Módoson, 1883. évi február hó 11-ik napján. A módosi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagy-becskeréki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Protits Lyuba, mellencei lakos végrehajtónak, Miskolits Milos szinte mellencei lakos végrehajtást szenvedő elleni 119 frt 36 kr. tökékevetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagy-becskeréki kir. törvényszék területén lévő, Mellence községben fekvő, a 486. sz. tjkvben A. I. 701/a. szám alatt foglalt, az 1881. évi LX. törv. cz. 156. §-ának d) pontja alapján egész házra övezget Miskolits Krisztina elhossziglani kitarthatásának épsegben tartása mellett az árverést 402 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi június hó 5-ik napján, délelőtt 10 órakor, Mellence község háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Arverezni szándékozik, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 40 frt 20 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a nagy-becskeréki kir. törvényszék telekkönyvi osztályának 1883. évi február havában tartott üléséből.

Az országgyűlési képviselő választására jogosított polgárok 1884. évből névjegyzékének kiegészítése végett kiküldött küldöttség működését f. évi május hó 7-én délelőtti 8 órakor a városház nagy termében kezdi meg, s munkálatait f. évi június hó 10-ig befejezni tartozik. A küldöttség üléseit az említett helyen naponként d. e. 8-12 óráig tartja, mely ülések nyilvánosok. Ez azzal teltik közhírré: hogy a küldöttség előtt jogainak érvényesítése végett a választásra jogosított Nagy-Becskerék városi polgárok személyesen is megjelenhetnek. Együttal felhívattak a közhatalóságok és intézetek, miszerint a választásra jogosított személyzeteknek névjegyzékét az életkor és lakhely pontos kitétele mellett, folyó hó 10-ig napján alólított központi választmányi elnökhöz vagy pedig közvetlenül az összeíró küldöttség elnökéhez betérjeszteni sziveskedjenek.

Nagy-Becskeréken, 1883. évi május hó 3-án. Kulifay Lajos, polgármester, mint a központi választmány elnöke.

Tarras községében rendszeresített állandó községi irnoki állomás betöltése végett ezennel a pályázat nyitattik. Ezen állomással évi 300 frtnyi fizetés van egybekötve. Felhívattak mindazok, kik ezen állomásra pályázni szándékoznak, hogy kellően felszerelt folyamomodványait az évi május hó 28-ig ezen szolgabírósnál nyújtsák be; megjegyeztek itt, hogy azon pályázók, a kik a jegyzői szigorlatot letették, elsőbbséggel bírnak. Tor.-Becsén, 1883. április 28-án. Tabakovits, szolgabíró.

Arlejtési hirdetmény.

Alólított községi előjáróság részéről ezennel közhírré tételik, miszerint a községi képviselő testületnek f. évi 5-ik számú határozata értelmében egy új község ház építése ügyében f. évi május hó 15-én, délelőtt 9 órakor, a bodai község háznál nyilvános árlejtés fog tartatni. Az erre engedélyezett összeg valamennyi munkák és anyagokért, kivéve a téglákat és homokot, 3677 frt 26 kr. o. é. tészen.

Mire az árlejténi kívánók, 300 frt bánatpénz és képesítésköröli helyhatósági bizonylataikkal, ezennel meghívattak.

Boldán, 1883. évi május hó 5-én. A községi előjáróság. (147-1.1)

Pályázat. (135-3.3)

Ezennel közhírré tételik, hogy a horváth-neuzinai 12.000 holdnyi határtagositási ügyében az osztályozás bevezetésén, a még hátralékban lévő mérnöki munkákat teljes befejezésére egy mérnök fog választatni.

Ezek folytán felkérte nek mindazon okleveles mérnök urak, kik ezen tagositási munkálatra vállalkozni óhajtanak, hogy 1883. évi május hó 11-ik napján, reggeli 8 órakor, a horv.-neuzinai község háznál termében okleveleik és egyéb okmányaikkal ellátva, személyesen megjelenni sziveskedjenek. Ovadéka a közbirtokosság ötszáz forint erejéig biztosított ingatlanra való bekebelezés mellett vagy készpénzbeli letétet kíván.

A végződni mérnöki munkákat feletti szerződés közvetlenül a választás után fog megkötetni.

Kelt Horváth-Neuzinán, 1883. évi április hó 24-én. A közbirtokosság megbízottjai.

Gazdag választéku raktár sír - kövekben mármor, szilvái és mauthausi maglakból (Granit) Tunner Alajosnál, Nagy-Becskeréken, saját ház, meghosszabbított szerb templom utca, 799/7. sz. (129-6.3)

A magyar-francia biztosító részvénytársaság

(8 millió forint részvénytőkével aranyban) nagy-becskeréki főügynöksége biztosít ez évben jégverés ellen igen olcsó díjtételekért és ad a feleknek egy 50% árelengedést a biztosítási díjakból. Kérésre kelt a biztosított díj még akkor is teljesen kifizetetik, ha a piaci ár az illető buzanemnek a káreset idején olcsóbb lenne. Aratás- és cséplőköltségek csakis tökéletes káresetnél számíttanak. Szíves biztosítási megbízásokat tűz, jég és szállítási veszélyek ellen, valamint az ember életére, elvállal a fennebbi főügynökség, képviselve Messinger Jakob által Nagy-Becskeréken. Elvállalok továbbá közvetítéseket kölcsönökre 300 forinttól a legmagasabb összegig, a mely kölcsön 4 1/2 %, 5% kamat mellett tetszészerinti részletekben törleszthető. És minekutána azon kellemes helyzetben vagyok, az osztr.-magyar birodalomnak legelső pénzintézetivel személyesen közlekedhetni, ez oknál fogva ilyetén megbízásokat a leggyorsabban teljesíthetem. (137-6.2)

„Russanda“ iszapfürdő Mellenczén

(Torontálmegyében) A fürdőevad, mint közönségesen, május hó 15-től szeptember hó közepéig tart. Köralakok, melyek ellen a Russanda iszapfürdő kedvező eredménnyel használtatott: Görvénykör (scrophulose), Rheuma, idült sebek, különösen olyanok, melyek csontgyulladásnál és csontszüszvadásnál mutatkoznak. Megkeményedések. Daganatok az egyes tagokon, mint előre ment gyulladások következményei. Dagadt izületek, kifeszített inak s ezek folytán összehúzódott s megmerevedett kezek, labak stb. Bőrbetegségek; de különösen ajánlatik vérszegénység, nőknél a rendetlen és mértéken felüli vérszegénység stb. ellen. Fürdőben vendéglő, szépen burorozott szobák, kert és naponkint zene. Távirda és posta állomás. Közlekedni felvilágosítást a legnagyobb készséggel ad a tulajdonosnő Klaitz Anna Mellenczén, kihez mindennemű kérdésködések intézendők. (150-6.1)

Hirdetmény.

Ő CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK 1882. évi július hó 2-áról kelt legelső elhatározása folytán ezennel megindították a

X-ik M. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK, melynek tiszta jövedelme

két-nyolczadrésben a magy. kir. vagyontalan hivatalnokok özevei és árvi segélyezésére alakított alap, két-nyolczadrésben a budapesti, Maria-intézet, két-nyolczadrésben a „pesti szegény gyermekórház-egyesület“, egy-nyolczadrésben a „fővárosi szeretetház“ s végre egy-nyolczadrésben az Ujpesten építendő földmives-képző intézet javára fog fordítottani.

E sorsjáték összes, 5 331-ben megállapított nyereményei az alább követező jeltérv szerint

Table with 3 columns: 210.000 forintra ragnak, és pedig; 1 főnyeremény 70.000 forint; 3nyer. egyenk 5.000 forint, 15.000 forint; 1 „ 20.000 „ 8 „ 1.000 „ 8.000 „; 2 „ egyenk 10.000 forint, 20.000 forint; 16 „ 500 „ 8.000 „; 80 „ 100 „ 8.000 „; 220 „ 50 „ 11.000 „; 5 %-os magy. papírajradéki 5000sor-ny; 10 „ 50.000 „ készpénzben.

A húzás visszavonhatatlanul 1883. évi június hó 12-én történik. Egy sorsjegy ára 2 frttal o. e. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten (Pest, fővámház, félemelet), hová a megrendelések — habár csak egyes sorsjegyekre is — a megfelelő összegnek postautalványnyal való beküldése mellett intézhető; valamennyi lottó-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyaruló közlegyeknél.

Budapesten, 1883. április hó 15-én. Magyar kir. lottóigazgatóság: Freyseisen Adám.

m. k. p. fi. minist. osztálytanácsos és lottóigazgató. (Utánnyomat nem díjazatik.)

Ismerősök számára kérek még néhány „Betegbarát“ című könyveskét, mert váratlan gyors felgyógyulásom következtében azt mindenki ismerni szeretné stb. — Egy szerencsésen felgyógyultnak e sorai önmagukban beszélnek: ezért csak arra figyelmeztetünk, hogy a „Betegbarát“ című könyvet Gorischek K. egyetemi könyvtáros által (Bécs, I. István tér 6.) ingyen és bérmentve küldetik meg, a megrendelőnek tehát nem okoz több költséget 2 krmál a levelező lapért. (60-7.5)

Kutvállalat: Kahl és társa, Krondorf.

KRONDORFI Savanyú-Kút STEFANIA Koronaherezgő forrás. Trüsz, 1882. szany érem. Szénaygazdag, természetes, luganyos asztali viz: jónak tapasztaltatott a légzőszervek, a gyomor és a hólyag bántalmaknál. (128-12.4)

Főraktár Nagy-Kikindán Neck Ede és Ujvidéken Kleintsek József uraknál.

MÜLLER J. L. ILLATSZER-ES PIPERE-SZAPPAN-GYÁROS BUDAPEST. Gyár: VII. Rottenbiller-utca 36. sz. a „Virágkártyánéhoz“. Raktár: IV. Koronaherezgő-utca 2. sz. a „Virágkártyánéhoz“. Alólított saját gyártmányú illatszereim és pipere-szappanaimat nagy mennyiségben eladom, mint a t. fogynászó közönségnek postautalványra kikiáltott árban.

Pompadour Creme. Ezen szappan, melyet a híres Pompadour-üzem gyárt, az illatszereimhez képest még is nagyobb mennyiségben készült, hogy az egész testet megmosni, anélkül, hogy a bőrt megsértené, és a hajjal együtt a fejbőrrel is tisztítsa meg. Alólított saját gyártmányú illatszereim és pipere-szappanaimat nagy mennyiségben eladom, mint a t. fogynászó közönségnek postautalványra kikiáltott árban. Eau de Cologne. A legfinomabb és legkellemesebb illatszer, mely illatának kellemessége és tartóssága által hírhedt; kizárólag I. és II. sz. és 3. sz. szappanokhoz. Eau de Cologne. A legfinomabb és legkellemesebb illatszer, mely illatának kellemessége és tartóssága által hírhedt; kizárólag I. és II. sz. és 3. sz. szappanokhoz. Poudre de Serail. Legfinomabb szappan. BUDAPESTI. Gyár: VII. Rottenbiller-utca 36. sz. a „Virágkártyánéhoz“. Raktár: IV. Koronaherezgő-utca 2. sz. a „Virágkártyánéhoz“.